

Eviran ohje

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta **NAUTAELÄIMET**

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Sisällysluettelo

1 Yleistä	3
2 Valvontavelvoite ja valvottavien tilojen valinta	3
3 Valvontapöytäkirjat ja tallentaminen	4
3.1 Valvontapöytäkirjat	4
3.2 Valvontapöytäkirjojen tallentaminen	4
3.3 Valvontapöytäkirjojen arkistointi	5
4 Pitopaikkojen valvonta	5
4.1 Toimenpiteet ennen paikanpäällä suoritettavaa tarkastusta	5
4.1.1 Rekisteröitymisen tarkastaminen	5
4.2 Paikanpäällä suoritettavat valvontatoimenpiteet	5
4.2.1 Kirjaukset pöytäkirjan eläinluetteloon	7
4.2.2 Nautojen rekisteröinnin ja luetteloinnin tarkastus	9
4.2.2.1 Nautarekisteri	9
4.2.2.2 Nautaeläinluettelo	9
4.2.3 Nautojen rodun, sukupuolen ja ikäluokan fyysinen tarkastus	10
4.2.3.1 Rotu	10
4.2.3.2 Sukupuoli	10
4.2.3.3 Ikäluokka	10
4.2.4 Merkitseminen	10
4.2.5 Läsnaolo pitopaikassa/ tilalla	11
4.3 Valvonnan tulos	12
4.3.1 'OK'-sarake	12
4.3.1.1 Nautarekisteri	12
4.3.1.2 Nautaeläinluettelo	13
4.3.1.3 Merkitseminen	13
4.3.1.4 Läsnaolo pitopaikassa/ tilalla	14
4.3.2 Status	15
4.4 Hallintopäätös eläimen/ eläinten väliaikaisesta siirtokiellosta	15
4.5 Selvityspyyntö	17
5 Valvonnan estäminen	17
6 Läänineläinlääkäriin toimenpiteet	18
6.1 'LEL:n tulos'	18
6.2 Läänineläinlääkäriin päätelmät (johtopäätös) ID-valvonnasta	18
6.3 Läänineläinlääkäriin jatkotoimenpiteet	19
6.3.1 Rikesanoma	19
6.3.2 Jälkitarkastus	20
7 Täydentävien ehtojen johtopäätökset	20
7.1 valvontatiedot; täydentävät ehdot	20
7.2 Säädösten noudattaminen -arvio	21
7.3 Täydentävien ehtojen laiminlyönti	25
7.3.1 Kuuleminen	25
7.3.2 Täydentävien ehtojen seuraamusten tallentaminen sovellukseen	26
7.3.3 Varhaisvaroitusjärjestelmän mukainen vähäinen laiminlyönti	26
7.3.4 Toistuvuus	27
7.4 Johtopäätöspöytäkirjan kopion toimittaminen AVI:sta ELY-keskuksen koordinaattorille	30

LIITTEET

Liite 1 Substanssivalvonnan kulku, kun tilalla todetaan eläinten merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä vakavia puutteita

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

1 Yleistä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin. Tässä ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira antaa näissä ohjeissa menettelyohjeet eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010), sekä nautaeläinten tunnistamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 326/2015 mukaisesti tehtävistä toimenpiteistä. Lisäksi on esitelty EU:n ja MMM:n säädösten sisältöä asiaan liittyviltä osilta. Yksittäiset säännökset eivät ole kaikilta osin täydellisiä. Ohjeet on kirjoitettu normaalilla tekstityypillä ja säädösten sisältö petiitillä.

Täydentävien ehtojen valvonnasta on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1306/2013, komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 640/2014, komission täytäntöönpanoasetuksella 809/2014, sekä kansallisesti lailla maatalouden tukien toimeenpanosta (192/2013) ja valtioneuvoston asetuksella täydentävien ehtojen lakisäätteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015 muutoksineen).

Tässä annetut ohjeet koskevat kaikkia eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 24 §:n mukaisia toimivaltaisia viranomaisia, jotka tarkastavat nautaeläinten merkitsemistä ja rekisteröintiä ja/tai päättävät tarkastuksista aiheutuvista jatkotoimenpiteistä, sekä täydentävien ehtojen valvonnan osalta maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) luvun 2 mukaisia valvontaviranomaisia.

2 Valvontavelvoite ja valvottavien tilojen valinta

Vähintään 3 prosenttia kaikista nautaeläimiä pitävistä tiloista on valvottava vuosittain (Ka 1082/2003 art. 2.2, muutettu Ka 1034/2010 art. 1). Toimivaltainen viranomainen valitsee tarkastettavat tilat riskianalyysin perusteella (art. 2.3).

Tilalla tarkoitetaan jäsenvaltion alueella sijaitsevaa laitosta, rakennusta tai ulkopihaton osalta mitä tahansa paikkaa, jossa nautaeläimiä pidetään, kasvatetaan tai hoidetaan (EP&Na 1760/2000 art. 2).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY- keskus) sekä Ahvenanmaan valtionviraston (TPA 1540/2011) on valvottava kaikki Eviran keskitetyllä otannalla tai muulla perusteella valvottavaksi valitsevat nautaeläinten pitopaikat. ELY- keskusten on seurattava valvonnan etenemistä alueellaan, sekä saatettava kaikki perustarkastukset loppuun kalenterivuoden viimeiseen päivään (31.12.2018) mennessä.

Valvonnan laajentaminen

Kun jonkin muun valvonnan yhteydessä havaitaan eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön noudattamatta jättämissä, tulee valvonta laajentaa

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnaksi silloin, kun havaittu puute on status 3:sen (vakava puute) tasoinen, tai jos status 2:sen (lievä puute) taseisia puutteita havaitaan vähintään 20 % eläimistä.

Jos puolestaan paikan päällä tehtävissä valvonnoissa havaitaan puutteita nautaeläinten merkitsemisessä ja rekisteröinnissä sellaisilta osin, että sillä on vaikutusta eläinten pitäjälle maksettaviin EU:n rahoittamiin tai kansallisesti maksettaviin eläinpalkkioihin / tukiin, on ELY- keskuksen laajennettava valvonta kyseisen tuen / palkkion valvonnaksi.

3 Valvontapöytäkirjat ja tallentaminen

3.1 Valvontapöytäkirjat

Jokaisesta tarkastuksesta on tehtävä valvontapöytäkirja, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaisesti tarkastusten tulokset ja epätydyttävät löydökset, tarkastuksen syy ja läsnä olleet henkilöt. Eläinten pitäjälle tai hänen edustajalleen on annettava tilaisuus allekirjoittaa kertomus ja esittää tarvittaessa sen sisällöstä huomautuksensa (Ka 1082/2003).

Valvontapöytäkirjasta on jätettävä tai toimitettava kopio eläinten pitäjälle. Tarkastuskertomus on laadittava kuukauden kuluessa paikalla tehdystä tarkastuksesta.

Valvontapöytäkirjan materiaalina on suositeltavaa käyttää itsejäljentävää paperia tai muuta vastaavaa menetelmää, jotta kopio valvontapöytäkirjasta voitaisiin jättää mahdollisimman monessa tapauksessa eläinten pitäjälle tarkastuksen päätteeksi.

Sellaisissa tapauksissa, joissa tarkastusta on täydennettävä paikanpäällä käynnin jälkeen, tarkastuksen jatkuminen on merkittävä pöytäkirjaan. Päivämäärätieto on tieto siitä milloin kyseinen lisätoimenpide (tiläkäynti, rekisteriselvitys tai muu selvitys) on tehty.

Kaikkiin alkuperäisen valvontapöytäkirjan korjauksiin on korjaajan merkittävä nimikirjaimensa sekä korjauspäivämäärä.

3.2 Valvontapöytäkirjojen tallentaminen

ELY- keskuksen on tallennettava valvontapöytäkirjat eli valvonnan tulokset viivytyksettä valvontasovellukseen. Mahdollisista liitteistä, joille ei ole sähköistä tallennusmahdollisuutta, on toimitettava kopio läänineläinlääkärille. Erityisen pikaisesti on toimitettava liitekopiot sellaisista pöytäkirjoista, joissa yhdellä tai useammalla eläimellä on statuksena 3 ja joihin tällöin mahdollisesti liittyy hallintopäätös eläimen/ eläinten väliaikaisesta siirtokiellosta ja selvityspyyntö.

Läänineläinlääkärin on tallennettava valvontasovellukseen johtopäätöksensä valvonnasta ja ELY- keskuksen on ryhdyttävä läänineläinlääkärin mahdollisesti määräämiin jälkitarkastustoimenpiteisiin ja saatettava ne loppuun 15. maaliskuuta 2019 mennessä.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

3.3 Valvontapöytäkirjojen arkistointi

ELY -keskuksen on arkistoitava kaikki alkuperäiset valvontapöytäkirjat liitteineen.

Läänineläinlääkäriin on arkistoitava kopiot pöytäkirjoista liitteineen sellaisten valvontojen osalta, joissa yhdellä tai useammalla eläimellä on statuksena 3 tai joissa valvontaan liittyy muita seurantaa vaativia havaintoja. Muista valvontapöytäkirjoista läänineläinlääkäriin on arkistoitava kopio sivusta, jossa on pitopaikan tunnistetiedot, valvottujen eläinten määrä, valvonnan tulos, pitopaikkokohtaiset valvontahavainnot sekä läänineläinlääkäriin päätelmät valvonnasta. Pitopaikkokohtaisia eläinluetteloita ei siis tarvitse arkistoida.

4 Pitopaikkojen valvonta

4.1 Toimenpiteet ennen paikanpäällä suoritettavaa tarkastusta

Paikalla tehtävistä tarkastuksista ei yleensä ennalta ilmoiteta. Jos ennakkovaroitus annetaan, se on rajoitettava lyhimpään mahdolliseen aikaan, joka ei yleensä saa ylittää 48 tuntia (Ka 1082/2003 art 4).

Ennen tilalle lähtöä sovelluksesta tulostetaan esitäytetty pöytäkirja. Sovellus numeroi pöytäkirjan automaattisesti. Jatkossa sovelluksesta saadaan ao. pöytäkirja käsittelyyn tätä numeroa käyttäen. Jos jatkossa ei käytetä pöytäkirjan numeroa, sovellus luo uuden pöytäkirjan entisen sijalle, jolloin esitäytön tiedotkin haetaan uudelleen ja aiemmat tiedot menetetään.

4.1.1 Rekisteröitymisen tarkastaminen

Tuottajan on rekisteröidyttävä eläintenpitäjärekisteriin ennen nautojen pitämisen aloittamista. Eläintenpitäjä rekisteröi eläintenpitopaikkansa kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Jos samassa pitopaikassa on useamman eläintenpitäjän eläimiä, pitopaikka perustetaan sille, joka pitopaikan omistaa tai hallinnoi sitä. Samaisella lomakkeella voi ilmoittaa myös nautojen pidon lopettamisesta kyseisessä pitopaikassa.

Lomakkeet 'Rekisteröityminen eläintenpitäjäksi (nautaeläimet)' ja 'Eläinten pitopaikat, rekisteröinti-/ muutositilasto' ovat tulostettavissa www.evira.fi → Tietoa Evirasta → Lomakkeet ja ohjeet → Eläimet → Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti.

Vuoden 2018 aikana tullaan ottamaan käyttöön rekisterin sähköinen asiointi, jonka kautta toimija voi itse käydä tekemässä tarvittavat rekisteri-ilmoitukset.

4.2 Paikanpäällä suoritettavat valvontatoimenpiteet

Ilmoitukset nautarekisteriin; ilmoitusviiveet

Yksilötarkastelun lisäksi pöytäkirjalle tulostuu tieto siitä, mikä on ollut tilan rekisteri-ilmoitusaikojen kokonaistilanne keskimäärin kalenterivuoden alusta. Säädösten mukaisesti aikaa on 7 vuorokautta. Koska kyseessä on keskiarvotieto, sen antama käsitys tilanteesta on vain suuntaa antava. Yksittäinen, hyvin poikkeuksellinen ilmoitus aika voi pienessä joukossa olla suhteettoman suuri. Erityyppisistä ilmoituksista erikseen annetut ilmoituskeskiarvot ovat apuna tilanteen selvittelyssä.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Tavoitteena on kiinnittää eläintenpitäjien huomio ilmoitusaikojen noudattamiseen, koska sillä on rekistereiden ajantasaisuuden ja sitä kautta eläinten jäljitettävyyden kannalta suuri merkitys.

Ilmoitusviiveistä tulostuu valvontapöytäkirjalle esitetytynä tieto 'Rekisteriin tehtävien tapahtumailmoitusten viiveet ajalla 01.01.2018 –xx.xx.2018'; 'Kunnossa, ilmoitusviiveitä ei havaittu' mikäli tilalla ei ole yhtään sallitun enimmäisilmoitusajan ylittävää ilmoitusta tarkasteluajanjaksolla. Tapauksissa, joissa ilmoitusviiveitä on havaittu vähintään yhdessä ilmoituksessa, tulostuu pöytäkirjalle esitetytynä tieto 'Tarkasteluajanjaksolla on havaittu ilmoitusviiveitä'. Esitetytynä tieto tuodaan pöytäkirjan etusivulle sekä sivulle 2, jonne tulee lisäksi näkyviin prosenttilukuna mahdollisten myöhässä tehtyjen ilmoitusten määrä. Sivulla 2 otetaan myös kantaa mahdolliseen inhimillisen erehdyksen soveltamismahdollisuuteen arvioitaessa ilmoitusviiveitä osana täydentävien ehtojen seuraamusarviointia. ID-valvontasovelluksen 'rekisteröityminen' –välilehden alla on välilehtenä 'ilmoitusviiveet'. Välilehdeltä löytyy tilan rekisteriin kalenterivuoden alusta tehtyjen tapahtumailmoitusten viiveet tapahtumalajeittain. Kyseisessä taulukossa näkyy kaikkien myöhässä tehtyjen ilmoitusten viivepäivät ilmoituskohtaisesti. Samalle eläimelle voi siis tulla viiveitä useaan eri tapahtumalajiin (esim. osto, siirto).

Ilmoituskohtaiset viiveet ovat vuodesta 2013 alkaen myös osa täydentävien ehtojen seuraamusten arviointia. Lisäksi vuodesta 2015 alkaen ilmoitusviiveistä voidaan tietyissä tapauksissa antaa tiloille myös varhaisvaroitusjärjestelmän mukainen ilmoitus vähäisestä laiminlyönnistä.

Vuodesta 2017 alkaen täydentävien ehtojen noudattamisen arvioinnissa ilmoitusviiveiden tilanteen voidaan todeta olevan kunnossa myös niissä tapauksissa joissa viiveitä on havaittavissa mutta viiveiden laajuus, vakavuus ja kesto arvioidaan vähäisiksi ja viiveiden voidaan todeta aiheutuneen inhimillisistä erehdyksistä. Rekisteri-ilmoitukset on pitänyt tehdä ennen valvonnasta ilmoittamista eli valvonnasta ilmoittamisen jälkeen mahdollisesti myöhässä tehtyihin ilmoituksiin inhimillistä erehdyksiä ei voida soveltaa. Viiveiden vakavuus – laajuus – kesto -arvioinnin suorittaa valvonnan johtopäätöksen tekijänä läänineläinlääkäri. Arvioinnin tarkemmat ohjeet löytyvät kohdasta 7.2 'Säädösten noudattaminen –arvio'.

Mikäli tilalla on valvontahetkellä havaittavissa vakavia puutteita eläintenpidossa tai tilanpidossa, inhimillisen erehdyksen huomioon ottaminen ei ole mahdollista. Tilalla tehtävään tilanteen kokonaisarviointiin otetaan kantaa vastaamalla pöytäkirjan sivulla 2 kohdassa 'Ilmoittaminen' valvontakysymykseen; 'Täydentävät ehdot: Onko tilakäynnin havaintojen perusteella ilmoitusviiveiden arvioinnissa mahdollista soveltaa inhimillistä erehdyksiä?' Vastausvaihtoehdot ovat: 'kyllä, tilakäynnillä ei havaittu vakavia puutteita eläintenpidossa tai tilanpidossa' ja 'ei, tilakäynnillä havaittiin vakavia puutteita eläintenpidossa ja/ tai tilanpidossa'. Vastaava tieto tallennetaan ID-sovellukseen; 'rekisteröityminen' –välilehti → 'kaikkien ilmoitusten keskiarvot'.

Tilakäynnillä kirjataan pöytäkirjalle tiedot viiveiden taustalla olleista mahdollisista inhimillisistä syistä (pöytäkirjan/ ID-sovelluksen kohta 'Lisätietoja ilmoittamisesta' tai 'Lisätietoja valvonnan havainnoista') mikäli eläintenpitäjä tai hänen edustajansa tuo valvonnassa tällaisia seikkoja esiin. Tässä tarkoitettuja inhimillisiä syitä voivat olla esimerkiksi kriittiset sesonkiluontoiset kasvinviljely- ja kotieläintalouden työt (muun muassa kylvöaika, sadonkorjuuajat, poikimakausi), eläinten hoidosta tai rekisteri-ilmoitusten teosta vastaavan henkilön lyhytaikainen työkyvyttömyys tai perheenjäsenen sairastuminen, yllättävät tekniset häiriöt ja viat tai tilalla tapahtunut

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

onnettomuus; esim. tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava. Ilmoitusviiveisiin vaikuttaneiden inhimillisten syiden kirjaaminen pöytäkirjalle on seuraamusarvioinnissa inhimillisen erehdyksen soveltamisen edellytys.

Lopullisen päätöksen inhimillisen erehdyksen soveltamisen mahdollisuudesta ilmoitusviiveiden täydentävien ehtojen seuraamusarvioinnissa tekee läänineläinlääkäri eli hän tarkastaa täyttyvätkö inhimillisen erehdyksen soveltamiselle määritellyt kriteerit (myöhässä olevien ilmoitusten enimmäiskappalemäärä, viivästyneiden ilmoitusten osuus kaikista tarkastelujaksolla tehdyistä ilmoituksista ja yksittäisten viiveiden pituudet) sekä tarkastaa, että viiveiden taustalla olleet, havaintopöytäkirjalle ja ID-sovellukseen kirjatut syyt voidaan tulkitä tässä yhteydessä määritellyksi inhimilliseksi erehdykseksi.

Tarkemmin ilmoitusviiveiden vaikutuksesta täydentävien ehtojen seuraamusten arviointiin ohjeen kohdassa 7.2 Säädösten noudattaminen –arvio.

Eläintenpitäjän eläimet

Tarkastuksen on koskettava kaikkia tilan eläimiä, joiden tunnistamisesta säädetään Komission asetuksessa 1082/2003 art. 3.1.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonnassa tarkastetaan kaikki eläintenpitäjän omistuksessa tai hallinnassa olevat nautaeläimet pitopaikassaan fyysisesti merkitsemisen, sukupuolen, rodun, ikäluokan ja käyttötarkoituksen suhteen sekä tunnistetaan eläimet nautarekisterin ja nautaeläinluettelon tiedoista. Pitopaikassa olevien nautaeläinten lukumäärä lasketaan ja määrää verrataan nautarekisteriin ilmoitettujen lukumäärään sekä nautaeläinluettelon merkittyjen eläinten lukumäärään.

4.2.1 Kirjaukset pöytäkirjan eläinluettelon

Kutakin eläintä varten on lomakkeessa neljä varsinaista tarkastuskohtaa: "Nautarekisteri", "Nautaeläinluettelo" "Eläimen läsnäolo" ja "Merkitseminen".

Nautarekisteri -riviin liittyy "lisätieto" –kenttä, josta näkyy mahdollinen poisto. Todettu tilanne –kohta liittyy samoin Nautarekisteri -riviin. Nautarekisteri –riville on tulostettu pitopaikkakohtaisesti nautaeläinten tiedot sellaisena kuin ne ovat rekisterissä. Todettu tilanne –kohtaan kirjataan nautarekisterin kanssa ristiriidassa oleva vastaava tieto sellaisena kuin se tarkastushetkellä todetaan. Tarkentavia havaintoja puutteista ja virheistä kirjataan "lisähuomioita" -kohtaan.

EU-tunnus FI00001 1234	Tark 5	Syntymäaika Syntymätila	Suku- puoli	Rotu	Käyttö	Tulopäivä Edellinen omistaja	Emä Isä	Tark	Lisätieto	OK	STATUS TULOS
Nautarekisteri		01.01.2000 123456789	S	HC	4	01.01.2001 987654321	FI00005 6789 FI00002 3456	0 7			STATUS ☐
Todettu tilanne						Nautaeläinluettelo					TULOS ☐
Eläin ei ole valvontahetkellä		Pitopaikassa Tilalla		Pitopaikka							☐
Merkitseminen		säädösten mukaista			Lieviä puutteita		Merkitsemätön				
Lisähuomioita eläimen valvonnasta											

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

- Status = korkein OK –sarakkeen arvoista; 1 (kunnossa), 2 (lieviä puutteita) tai 3 (vakavia puutteita) → tarkastaja täyttää
- Tulos = läänineläinlääkäriin johtopäätös; 1 (kunnossa) tai 3 (vakavia puutteita)

Kuvio 1.

Eläin pitopaikassa, ei esitäytetyllä pöytäkirjalla

Pitopaikassa olevat eläimet, joita ei ole esitäytetyssä eläinluettelossa kirjataan pitopaikkakohtaisesti tyhjälle pitopaikkasivulle, myös alle seitsemän (7) vuorokauden ikäisten pikkuvasikoiden tiedot. Eläimistä merkitään lomakkeelle nautarekisterin pakolliset tiedot (syntymätunnus, sukupuoli, rotu, syntymäaika, emän syntymätunnus, mahdollinen ostopäivä ja myyjän tunnus). Näiden eläinten fyysinen tarkastus ja nautaeläinluettelon tarkastus tehdään kuten muidenkin eläinten tarkastukset ja nautarekisteriin ilmoitetut tiedot tarkistetaan joko tarkastuksen aikana tai toimipisteeseen palattua.

ID-sovellukseen pitopaikassa olleet mutta esitäytetyltä pöytäkirjalta puuttuvat eläimet lisätään 'uusi' –painikkeen avulla. Avautuvassa ruudussa voi syöttää eläimen EU-tunnuksen tai rastiittaa vaihtoehdon 'merkitön', jolloin sovellus nimeää kyseisen eläimen 'MERKITÖN X', jossa X on juokseva numero. 'MERKITÖN X' nimen voi myös vaihtaa esim. kyseistä eläintä paremmin kuvaavaksi.

Eläin esitäytetyllä pöytäkirjalla, ei tilalla

Jos eläinluettelo esitäytetty nautaeläin on poistettu tilalta ennen valvontakäyntiä, tarkistetaan, onko poisto ilmoitettu asianmukaisesti keskusrekisteriin. Jos eläimen poistamista ei ole ilmoitettu, on poiston ajankohta selvittettävä. Jos eläin on poistettu jo kauan sitten, on poiston ajankohta selvittettävä niin tarkasti kuin se on mahdollista. Jos poiston päivämäärää ei ole mahdollista selvittää muuta kuin vuoden tarkkuudella, poistopäiväksi merkitään 31.12. arvioitua poistovuotta. Poiston ilmoittaminen nautarekisteriin tarkistetaan jälkikäteen.

Eläimiä esitäytetyllä pöytäkirjalla, eläintenpito lopetettu

Jos tilan nautakarjatalous on lopetettu ja kaikki nautaeläimet poistettu, mutta ilmoitukset keskusrekisteriin on jätetty tekemättä, selvitetään viimeisten eläinten poisto niin tarkasti kuin se on mahdollista, kuitenkin vähintään vuoden tarkkuudella, jolloin poistopäiväksi voidaan kirjata 31.12. arvioitua poistovuotta. Tarkoituksenmukaisinta on, että valvoja ilmoittaa nautarekisteriin tällaisten nautaeläinten poistotapahtumat ja nautakarjanpidon lopettamisen. Pitopaikan nautakarjan pitopaikka –status ilmoitetaan päättyneeksi pitopaikkarekisteriin eli kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle (lomake: Eläinten pitopaikat; rekisteröinti-/muutosilmoitus → www.evira.fi → tietoa Evirasta → lomakkeet ja ohjeet → eläimet → eläinten merkitseminen ja rekisteröinti).

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

4.2.2 Nautojen rekisteröinnin ja luetteloinnin tarkastus

Nautojen rekisteröinnin ja luetteloinnin tarkastamisella tarkoitetaan nautarekisteriin ilmoitettujen ja nautaeläinluetteloon kirjattujen tietojen yhteneväisyyden ja oikeellisuuden tarkastamista ja vertaamista todettuun tilanteeseen.

4.2.2.1 Nautarekisteri

Kunkin eläintenpitäjän on ilmoitettava siitä lähtien, kun ATK-pohjainen tietokanta on täysin käyttökunnossa, toimivaltaiselle viranomaiselle seitsemän päivän kuluessa kaikki eläinten siirrot tilalle ja tilalta sekä kaikki tilalla tapahtuvat eläinten syntymät ja kuolemat sekä näiden tapahtumien päivämäärät (EP&Na 1760/2000 art.7.1).

Tarkastusta varten on nautarekisteri -rivillä esitetyt rekisterissä oleva eläimen EU-tunnus, pitopaikka, syntymäaika, syntymätila, sukupuoli, rotu, käyttö, mahdollinen tulopäivä (ostopäivä) sekä edellinen omistaja, emän EU-tunnus, isän EU-tunnus sekä mahdollisena lisätietona eläimen poistopäivä. Jos valvontapöytäkirjan eläinlistassa on poistopäivä lisätieto -kentässä, tarkoittaa tämä sitä, että eläimestä on teurastamon tekemä teurastusilmoitus tai eläin on poistettu (kuollut tilalla/lopetettu tilalla) jonkun muun eläintenpitäjän toimesta eli eläimen merkitsemisessä ja rekisteröinnissä on väistämättä vakavia puutteita.

Jos nautarekisteristä puuttuu tieto edellisestä omistajasta ja nykyinen omistaja on eri kuin syntymätila, merkitään lisätietoihin, milloin eläin on hankittu (hankintavuosi). Ennen 1.1.1996 ostetulta eläimeltä ei edellytetä ”edellinen tila” -tietoa.

Nautaeläimille, jotka ovat syntyneet ennen 1.1.1998 ja joilta puuttuu emän tieto, merkitään pöytäkirjaan lisähuomioita kohtaan ”emän tietoa ei ole saatavilla”.

Nautaeläimille, jotka ovat syntyneet ennen 1995 tai ostettu ennen 1996 ja joilta puuttuu syntymäaika, merkitään pöytäkirjaan lisähuomioita kohtaan ”tietoa ei ole saatavilla”.

4.2.2.2 Nautaeläinluettelo

Kunkin eläinten pitäjän on pidettävä ajan tasalla olevaa rekisteriä (EP&Na 1760/2000 art 7.1). Rekisterin on oltava toimivaltaisen viranomaisen käytettävissä tämän hyväksymässä, manuaalisessa tai ATK-pohjaisessa muodossa kolme vuotta, jona aikana kyseisellä viranomaisella on milloin tahansa oltava pyynnöstään pääsy rekisteriin (EP&Na 1760/2000 art. 7.4).

Nautaeläinluettelolla tarkoitetaan rekisteriotteen liitteenä tilalle toimitettavaa tai sähköisessä muodossa esitettävää nautaeläinluettelo. Maaliskuussa tiloille toimitettava luettelo kattaa kaikki edellisenä kalenterivuonna tilalla olleet naudat. Tähän luetteloon on suositeltu kirjattavaksi karjassa tapahtuneet muutokset. Jos kirjaukset on tehty muihin kuin maaliskuun nautaeläinluetteloon, voidaan asianmukaiset kirjaukset hyväksyä. Nautaeläinluetteloksi hyväksytään myös Minun Maatilani- ohjelmalla tulostettu nautaeläinluettelo, joka on pidetty asianmukaisesti ajan tasalla.

Nautaeläinluettelo katsotaan ajan tasalla pidetyksi, kun siihen on merkitty tapahtumat viimeistään kolmantena (3.) päivänä tapahtumasta.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Nautaeläinluettelosta tarkastetaan eläimen EU-tunnus, rotu, sukupuoli, syntymäaika, mahdollinen ostopäivä ja/tai poistopäivä sekä edellinen ja/tai seuraava omistaja ja emän EU-tunnus.

Rekisteriin on merkittävä rekisterin tarkastaneen toimivaltaisen viranomaisen edustajan nimi ja allekirjoitus sekä päivämäärä jona tarkastus suoritettiin (Ka 911/2004 art 8.e).

Nautaeläinluettelo kuitataan tarkastetuksi rastittamalla valvontapöytäkirjan ensimmäiseltä sivulta kohta ”Eläinluettelo on tarkastettu”.

4.2.3 Nautojen rodun, sukupuolen ja ikäluokan fyysinen tarkastus

Eläin tarkastetaan ja samalla verrataan havaintoa esitetyttyyn tietoon. Jos fyysisessä tarkastuksessa havaitaan esitetytyn tiedon ja todetun tilanteen välillä ristiriitaa, kirjataan oikeaksi todettu tieto ”todettu tilanne” –riville asianomaiseen kohtaan ja täydennetään korjausta tarvittaessa ”lisähuomioita” –kohdassa.

4.2.3.1 Rotu

Nautaeläimen rotu tarkastetaan. Jos esitetytty tieto rodusta puuttuu tai rotutiedon voidaan epäillä olevan virheellinen, on rotu pyrittävä selvittämään nautarekisteristä tai muista tietolähteistä kuten esimerkiksi siemennyskortista eläimen vanhempien tietojen perusteella.

4.2.3.2 Sukupuoli

Nautaeläimen sukupuoli todetaan. Ristiriitatilanteessa on syytä tarkemmin selvittää kyseisen eläimen tilanne.

4.2.3.3 Ikäluokka

Nautaeläimen ikäluokka arvioidaan ja sitä verrataan eläimen esitetytyn syntymäajan mukaiseen ikäluokkaan. Yleensä riittää, jos todetaan poikkeamatapauksessa onko eläin ilmeisesti vanhempi tai nuorempi kuin rekisterin antaman syntymätiedon perusteella sen pitäisi olla.

Tarkempi iän määrittäminen, silloin kun se on tarpeen, voidaan useimmissa tapauksissa jättää eläinlääkäriin tehtäväksi. Iän tarkemmassa arvioinnissa voi eläinlääkäri käyttää apuna mm. emän kohdun, munasarjojen ja utareen tutkimista (vasikat), hampaistoa (2 – 3-vuotiaat eläimet) ja sarvellisilla eläimillä sarvissa näkyviä ”poikimisrenkaita”.

4.2.4 Merkitseminen

Kaikki tilalla olevat 31 päivänä joulukuuta 1997 jälkeen syntyneet eläimet on merkittävä kumpaankin korvaan kiinnitettävällä, toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä tunnistusmerkillä. Eläimen molemmissa korvamerkeissä on oltava sama tunnistuskoodi. Ennen 1.1.1998 syntynyt nautaeläin on asianmukaisesti merkitty, kun sillä on yksi korvamerkki toisessa korvassa (EP&Na 1760/2000 art. 4.1). Korvamerkki on kiinnitettävä viimeistään 20 päivän kuluessa eläimen syntymästä ja joka tapauksessa ennen kuin eläin siirretään syntymätilaltaan (EP&Na 1760/2000 art. 4.2).

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Nautaeläimen pitäjän on tilattava vaurioituneen, virheellisesti kiinnitetyn tai pudonneen korvamerkin tilalle alkuperäisellä syntymätunnuksella varustettu uusi korvamerkki (*korvausmerkki*), joka on kiinnitettävä kyseisellä syntymätunnuksella rekisteröidyn nautaeläimen korvaan viipymättä. Eläimistä vastuussa olevan toimijan on huolehdittava hallussaan olevien mitätöityjen tai muuten käyttämättä jääneiden, pudonneiden tai irrotettujen tunnistimien hävittämisestä tavalla, joka estää tunnistimien uudelleen käytön (MMM 326/2015).

Nautaeläin – yli 20 päivän ikäinen - on a) **merkitsemätön**, jos sillä ei ole korviin kiinnitettyä yhtään lukukelpoista korvamerkkiä tai b) **puutteellisesti merkitty**, jos 1.1.1998 ja sen jälkeen syntynyt eläin on merkitty vain yhdellä korvamerkillä.

Syntymätunnuksen tarkistenumeroa ei tarvitse erikseen tarkistaa, ellei ole erityistä syytä epäillä korvamerkin aitoutta.

Jos on syytä epäillä korvamerkin aitoutta, voidaan tarkistenumero laskea seuraavasti:

Syntymätunnus: 003450789

Kertoimet: 137137137

Väli-summa = $1*0 + 3*0 + 7*3 + 1*4 + 3*5 + 7*0 + 1*7 + 3*8 + 7*9 = 134$

Saatu luku vähennetään seuraavasta täydestä kymmenestä ja tulos on tarkiste: $140-134 = 6$.

Koko syntymätunnus on siis tällöin 003450789-6.

Huhtikuusta 2006 lähtien nautaeläinten pitäjä on voinut tilata punaisia, Eviran logolla ja juoksevilla numerolla varustettuja *tilapäismerkkejä* käytettäväksi siinä tilanteessa, kun eläin pitäisi siirtää teurasautoon ja huomataan korvamerkin pudonneen eikä ole enää mitään mahdollisuutta saada eläimelle virallista korvausmerkkiä. Merkin molempiin puolikkaisiin kirjoitetaan eläimen EU-tunnus. Merkin käyttöönotosta ilmoitetaan nautarekisteriin seitsemän (7) päivän kuluessa ja tehdään merkintä nautaeläinluetteloon – nautaeläinluettelon liitteenä säilytettävään punaisten tilapäismerkkien tilausluetteloon – kolmen (3) päivän kuluessa.

Punainen merkki ei yksinään kelpaa teuraseläimen merkitsemiseen (ennen vuotta 1998 syntyneille eläimille punaista tilapäismerkkiä ei siis voi käyttää missään tilanteessa) eikä sitä voi käyttää korvausmerkin sijasta muutoin kuin mainitussa erikoistilanteessa. Punaisin merkein varustettu eläin on siis normaalioloissa ”merkitsemätön” eläin.

4.2.5 Läsnaolo pitopaikassa/ tilalla

Esitetytyn pöytäkirjan mukaan tarkistetaan eläinten sijainti pitopaikoittain. Jos eläintä ei löydy, sen poistaminen kyseisestä pitopaikasta tai koko tilalta todetaan. Siirto- tai poistoilmoituksen tekemiseen liittyvät havainnot ilmaistaan ”eläin ei ole valvontahetkellä” -rivin OK-sarakkeessa.

Mikäli eläin todetaan tarkastuksessa jossakin muussa pitopaikassa kuin sen nautarekisterin tietojen mukaan pitäisi olla, rastitetaan eläinyksilökohtaisessa tallennusvalikossa kohdassa ’pitopaikka’ ’eläin ei ole valvontahetkellä pitopaikassa’ ja valitaan oikea pitopaikka avautuvasta valikosta jossa se on valittavissa, mikäli kyseinen pitopaikka on tilalle ja tarkastuksen kohteena olevalle eläinlajille rekisteröity. Mikäli kyseistä pitopaikkaa ei ole valikossa valmiina, sen saa lisättyä ’valvontapöytäkirja’ –välilehdellä pitopaikka -ikkunan alla vasemmassa alareunassa olevalla ’uusi’ –painikkeella.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

4.3 Valvonnan tulos

4.3.1 'OK' -sarake

Tarkastaja merkitsee havaintonsa yksittäisistä tarkastuskohteista numeroin 1, 2 tai 3.

4.3.1.1 'Nautarekisteri'

1 = Eläin oli rekisteröity kyseiselle tilatunnukselle/asiakastunnukselle ja siihen pitopaikkaan, jossa eläin todettiin sekä rekisterissä oli eläimestä kaikki seuraavat, todellista tilannetta vastaavat tiedot:

- EU-tunnus
- Rotu
- Sukupuoli
- Syntymäaika
- Emän EU-tunnus
- Syntymätilan tilatunnus/asiakastunnus
- Tulopäivä (ostopäivä), jos eläin on ostettu tai tuotu
- Edellisen omistajan tila-, asiakas- tai eläinvälittäjä-tunnus, jos eläin on ostettu
- Poistopäivä, jos eläin on poistettu tilalta (myyty, kuollut tai teurastettu tilalla tms.)
- Seuraavan omistajan tila-, asiakas- tai eläinvälittäjä-tunnus, jos eläin on myyty

2 = Lieviä puutteita, jokin yllämainituista tiedoista puuttui tai oli virheellinen, esim. eläimen sukupuoli ilmoitettu väärin rekisteriin. Ei merkittävää haittaa eläimen tunnistamiselle, eikä eläimen jäljitettävyyden ole vaarantunut.

3 = Vakavia puutteita, tiedot puuttuivat osittain tai kokonaan vaarantaen eläimen tunnistamisen ja jäljitettävyyden.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

4.3.1.2 'Nautaeläinluettelo'

1 = Eläimestä oli kirjattuna nautaeläinluetteloon kaikki vaaditut tiedot ja ne vastasivat sekä nautarekisterin tietoja että todettua tilannetta:

- EU-tunnus
- Rotu
- Sukupuoli
- Syntymäaika
- Emän EU-tunnus
- Tulopäivä (ostopäivä), jos eläin on ostettu tai tuotu
- Edellisen omistajan tila-, asiakas- tai eläinvälittäjä-tunnus, jos eläin on ostettu
- Poistopäivä, jos eläin on poistettu tilalta (myyty, kuollut tai teurastettu tilalla tms.)
- Seuraavan omistajan tila-, asiakas- tai eläinvälittäjä-tunnus, jos eläin on myyty

2 = Lieviä puutteita. Nautaeläinluettelossa oli kyseisen eläimen tiedoissa puutteellisuus tai virhe, mutta josta ei merkittävää haittaa eläimen tunnistamiselle, eikä eläimen jäljitettävyyden ole vaarantunut.

3 = Vakavia puutteita. Eläimen tiedot puuttuivat nautaeläinluettelosta osittain tai kokonaan vaarantaen eläimen tunnistamisen ja jäljitettävyyden.

4.3.1.3 'Merkitseminen'

jaotellaan pöytäkirjalla kolmeen luokkaan:
säädösten mukaista - lieviä puutteita - vakavia puutteita.

1 = kunnossa

myös näissä tapauksissa:

- nautaeläimen molemmat korvat voitiin todeta niin pahasti vahingoittuneiksi, ettei niihin oltu voitu kiinnittää korvamerkkejä, mutta tilalla oli korvausmerkit asianomaista eläintä varten
- eläimellä toinen korva voitiin todeta niin pahasti vahingoittuneeksi, ettei siihen oltu voitu enää kiinnittää korvamerkkiä, mutta eläimellä oli asianmukainen korvamerkki toisessa korvassa ja tilalla oli asianomainen korvausmerkki.
- nautaeläin, jolle ennen valvonnasta ilmoittamista oli tilattu korvausmerkki mutta merkki ei ollut vielä tullut tilalle.
- merkitön nautaeläin, jolle ikänsä puolesta ei vielä tarvinnut olla merkkejä korvissa (alle 20 päivän ikäinen)

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

2 = lieviä puutteita

Esimerkiksi:

- puutteellisesti merkitty eläin, korvausmerkkiä ei tilattu ennen valvonnasta ilmoittamista.
- puutteellisesti merkitty eläin, korvausmerkki tilalla, ei kiinnitetty;
 - eläimelle ei pystytä kohtuudella kiinnittämään tilalla olevaa puuttuvaa merkkiä, esim. isot sonnit tai emolehmät joilla vasikoita laitumella.
 - muut kuin edellä mainitut naudat: tällaisia eläimiä voidaan todeta valvonnassa statuksella '2, lieviä puutteita' korkeintaan 10 % siitä eläinmäärästä jonka tulisi valvontahetkellä olla korvamerkitty, mutta kuitenkin aina vähintään yksi (1) kappale. Tämän enimmäiskappalemäärän laskennassa noudatetaan normaaleja pyöristyssääntöjä (esim. 2,35 → 2; 3,5 → 4; 5,7 → 6). Edellä mainitun enimmäisrajan ylittävillä, vastaavasti puutteellisesti merkityille eläimille todetaan valvonnassa merkinnän osalta status '3, vakavia puutteita'.
- nautaeläimeltä puuttuu molemmat korvamerkit, mutta merkit tilattu ennen valvonnasta ilmoittamista ja eivät vielä saapuneet tilalle.

3 = vakavia puutteita.

Esimerkiksi:

- merkitsemättömälle eläimelle ei oltu tilattu korvausmerkkejä.
- merkitsemättömän eläimen korvamerkit/korvausmerkit olivat tilalla, mutta kiinnittämättä.
- korvamerkit oli kiinnitetty eläimen korvaan jollakin alkuperäisen kiinnityksen korvaavalla menetelmällä (rikkoutuneen merkin uudelleenkiinnitys on kielletty).
- puutteellisesti merkitylle eläimelle ei oltu tilattu korvausmerkkiä ja sen sijaan oli käytetty punaista tilapäismerkkiä ilman pätevää syytä.

4.3.1.4 'Läsnäolo pitopaikassa/ tilalla'

Jos eläintä ei löydy, sen poistaminen kyseisestä pitopaikasta tai koko tilalta todetaan. Tilanne on kunnossa (1), vaikka eläintä ei olisikaan enää pitopaikassa/tilalla, jos

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

ilmoitusaikaa pöytäkirjan tulostamishetkellä on ollut vielä jäljellä (7 pv). Huomattava, että eläinluetteloon tapahtuma on merkittävä kolmen päivän kuluessa.

Jos eläimen olinpaikkaa ei voida varmuudella selvittää, eikä ilmoitusaikaa enää ole jäljellä, on kyseessä aina vakava puute (status 3). Niissä tapauksissa, kun eläimen olinpaikkaa ei voida varmuudella selvittää, on syytä kiinnittää huomiota myös eläimen rekisteri – ja eläinluettelotietoihin.

4.3.2 'Status'

Status-sarakkeeseen merkitään yhteenveto tarkastuksessa todetusta nautaeläimen merkitsemis- ja rekisteröintitilanteesta.

Nautaeläimen status on sama kuin suurin "OK" -sarakkeessa olevista koodeista.

1 = Eläin oli merkitty ja rekisteröity määräysten mukaisesti.

2 = Eläimen merkitsemisessä ja/tai rekisteröinnissä oli lieviä puutteita.

3 = Eläimen merkitsemisessä ja/tai rekisteröinnissä oli vakavia puutteita.

4.4 Hallintopäätös eläimen/ eläinten väliaikaisesta siirtokiellosta

Mikäli valvonnassa havaitaan laiminlyönnejä eläinten merkintä- ja/ tai rekisteröintisäädösten noudattamisessa (määritelty status 3 = vakavia puutteita) pitopaikassa tarkastuksen suorittanut valvontaviranomainen voi määrätä joko yksittäisille eläimille tai kyseisen pitopaikan kaikille saman eläinlajin eläimille väliaikaisen siirtokiellon asian selvittämisen tai epäkohdan poistamisen ajaksi. Väliaikainen siirtokielto on voimassa, kunnes aluehallintovirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisun. (Laki eläintunnistusjärjestelmästä, 32§)

Väliaikainen siirtokielto on turvaamistoimenpide, jolla estetään sellaisen eläimen, jonka tunnistettavuudesta ja/ tai jäljitettävyydestä ei voida varmistua, pääsy elintarvikeketjuun tai aiheuttamaan riskiä eläintautien leviämisestä.

Hallintopäätös annetaan valvontakäynnillä Eviran laatimaa päätöspohjaa käyttäen (Eviranet → kokonaisuudet → täydentävät ehdot → eläinten merkintä ja rekisteröinti → ohjeet). Hallintopäätös laaditaan kahtena kappaleena, joista toinen jää valvonnan suorittaneelle viranomaiselle ja toinen valvontakohteen edustajalle. Suositeltavaa on käyttää itsejäljentävää paperia. Mikäli tarkastusta on suorittamassa useampi kuin yksi tarkastaja, kuitenkin vain yksi tekee hallintopäätöksen; lisätietojen antajina voidaan mainita myös muut tarkastusta tekemässä olleet kyseisen viranomaisen virkamiehet.

Mikäli vakavia puutteita on havaittu vähintään 20 prosentilla pitopaikan eläimistä, siirtokielto koskee koko pitopaikkaa eli kyseisen pitopaikan kaikkia saman eläinlajin eläimiä. Siirtokieltopäätöksen tarpeellisuudessa otetaan huomioon mahdolliset valvontakäynnin aikana tehdyt korjaavat toimenpiteet; mikäli havaittu vakavaksi luokiteltu (status 3) epäkohta voidaan jo valvontakäynnillä todeta korjatuksi, asia tulee kuntoon saatetuksi eikä väliaikaisen siirtokiellon määrittämiselle ole enää perusteita.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Valvonnasta ilmoittamisen jälkeen tai valvontakäynnillä tehtyjä, vakaviksi luokiteltavien puutteiden korjaavia toimenpiteitä ei kuitenkaan voida huomioida valvonnan havaintotuloksissa (statuksissa). Korjaavilla toimenpiteillä voidaan ainoastaan välttää eläinten määrääminen siirtokieltoon. Valvontakäynnin aikana tehdyt korjaavat toimenpiteet kirjataan pöytäkirjalle lisätiedoiksi. Korjaavien toimenpiteiden tekeminen on aina eläintenpitäjän vastuulla.

Eläintenpitäjää tai hänen edustajaansa tulee kuulla päätöksen teon yhteydessä. Tieto siitä, että eläintenpitäjälle on annettu mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa, rastitetaan hallintopäätöslomakkeelle. Päätökseen kirjataan kuulemistapa sekä mahdollisen annetun selityksen keskeinen sisältö. Jos eläintenpitäjä ei ole halunnut tulla kuulluksi tai ei ole antanut selitystä, tieto tästä on kirjattava päätöksen ko. kohtaan.

Päätöksessä määritellään, koskeeko väliaikainen siirtokielto yksittäisiä eläimiä vai kaikkia kyseisen pitopaikan saman eläinlajin eläimiä. Yksittäiset eläimet tulee listata joko päätöslomakkeella tai erillisellä liitteellä johon viitataan päätöksessä. Eläinlistausliitteen mallipohja löytyy Eviranetistä: → kokonaisuudet → täydentävät ehdot → eläinten merkintä ja rekisteröinti → ohjeet. Eläinlistausliitteenä voidaan käyttää myös muita saatavilla olevia eläinlistauksia, johon havaitut puutteet merkitään selkeästi. Tarkastajalle tulee jäädä kopio listauksesta, vähintään valokuvana. Mikäli laiminlyönnit koskevat vähintään 20 prosenttia pitopaikan eläimistä, väliaikainen siirtokielto koskee kaikkia kyseisen eläinlajin eläimiä kyseisessä pitopaikassa.

Päätös perustellaan sekä rastittamalla asiaan kuuluvat eläintunnistusjärjestelmälain lainkohdat että lyhyesti sanallisesti.

Päätökseen tulee aina liittää valitusosoitus; päätökseen voi hakea muutosta valittamalla toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Jokainen ELY-keskus vastaa itse omien valitusosoitustensa asianmukaisuudesta.

Päätös luovutetaan ensisijaisesti heti asiakirjan päiväyspäivänä eläintenpitäjälle. Päätös voidaan luovuttaa eläintenpitäjälle myös muutoin todisteellisesti:

- tarkastuksessa läsnä olleelle eläintenpitäjän edustajalle (esim. puolisolle tai tilanhoitajalle)
- postitse saantitodistusta vastaan
- haastetiedoksiantona

Päätöksen vastaanottaneelle henkilölle varataan mahdollisuus vahvistaa allekirjoituksellaan saaneensa päätöksen tiedoksi. Tällä voidaan osoittaa kenelle päätös on tarkastuksen yhteydessä annettu.

Päätös väliaikaisesta siirtokiellosta tulee voimaan virkamiehen allekirjoitettua päätöksen. Huom! vasta tämän jälkeen tehdään tallennus Eliteen (tallennuslaji: selvityspyyntö).

Päätöskopio toimitetaan viipymättä tiedoksi aluehallintovirastoon, esimerkiksi skannattuna tai riittävän selkeällä valokuvalla.

Päätöksen lisäksi eläintenpitäjälle annetaan selvityspyyntö, josta on kerrottu tarkemmin kappaleessa 4.5.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

4.5 Selvityspyyntö

Eläintenpitäjälle tulee antaa selvityspyyntö aina kun tehdään hallintopäätös yksittäisiä eläimiä tai koko pitopaikkaa koskevasta väliaikaisesta siirtokiellosta. Selvityspyyntölomake löytyy Eviranetistä: → kokonaisuudet → täydentävät ehdot → eläinten merkintä ja rekisteröinti → ohjeet.

Selvityspyynnössä eläintenpitäjälle annetaan mahdollisuus antaa selvityksensä niistä seikoista jotka ovat johtaneet todettuihin epäkohtiin sekä raportoida mihin toimenpiteisiin hän on ryhtynyt epäkohtien korjaamiseksi. Mahdollinen selvitys tulee toimittaa määräajassa aluehallintovirastoon selvityspyynnössä mainittuun osoitteeseen. Selvitys tulee antaa kirjallisesti, joko postitse tai sähköpostitse.

Eläinten pitäjälle on asetettava selvityksen antamista varten asian laatuun nähden (havaittujen epäkohtien vaatimien korjaavien toimenpiteiden määrä ja laajuus) riittävä määräaika, joka on pääsääntöisesti noin 14 vuorokautta. Tilalle jäävään selvityspyyntöön on kirjattava selvityksen toimitusosoite, joka on aluehallintoviraston sen läänineläinlääkäriin toimipisteen osoite, jonka toimialueella tarkastuksen tehnyt ELY- keskus sijaitsee.

Eläintenpitäjä voi vastata selvityspyyntöön vapaamuotoisesti sekä toimittamalla mahdollisia todisteita korjaavista toimenpiteistä aluehallintoviraston läänineläinlääkärille esimerkiksi valokuvina. Näin voidaan toimia esimerkiksi tilanteissa, joissa havaitut puutteet ovat koskeneet vähäisen eläinmäärän korvamerkintöjä. Kuvien hyväksyminen edellyttää, että ne ovat laadultaan riittävän tarkkoja ja että niiden perusteella voidaan muutoinkin riittävällä varmuudella todeta epäkohdan korjaaminen ja sen ajankohta.

Läänineläinlääkäri ottaa eläintenpitäjän selvityksen epäkohtien korjaamisesta huomioon valvonnan johtopäätöstä tehdessään ja määrittelee sen perusteella, onko tarpeen määrätä valvontakäynnin yhteydessä väliaikaiseksi määrätyt eläinten siirtokiellot pysyviksi vai voidaanko selvityksen perusteella varmistua siitä, että havaitut puutteet on korjattu ja siirtokiellot voidaan purkaa.

5 Valvonnan estäminen

Komission valvonta-asetuksen 809/2014 artiklan 25 mukaan paikalla tehtävistä tarkastuksista voidaan ilmoittaa ennalta edellyttäen, ettei tarkastuksen tarkoitusta vaaranneta. Sellaisissa tapauksista, joissa ennalta ilmoittaminen tehdään, mutta viljelijä kertoo puhelimesta, että tilalle ei saa tulla tekemään täydentävien ehtojen tarkastusta, on viljelijälle kerrottava, että tarkastuksen estämisen seurauksena tullaan kunnassa tekemään päätös viljelijän tukihakemusten¹⁾ hylkäämisestä (1306/2013 artikla 59.7).

Tämän jälkeen valvottavalle tilalle on yritettävä tehdä tarkastus.

Jos vielä tilalle mentäessä tarkastus estetään, täytetään havaintopöytäkirja, johon kirjataan lisätietokenttään:

- viljelijä on estänyt tarkastuksen ja
- viljelijälle on kerrottu, että tarkastuksen estämisen seurauksena kunnassa tullaan tekemään päätös viljelijän tukihakemusten hylkäämisestä.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Näin toimitaan myös siinä tapauksessa, että tilalle mennään lopulta poliisin avulla tekemään muita valvontoja kuin täydentävien ehtojen valvontoja. Sovelluksiin merkitään ”ei valvota” ja lisätietokenttään samat asiat kuin havaintopöytäkirjan lisätietoihin.

Viljelijälle ei jätetä tilalla käytässä kuulemiskirjettä, vaan kuulemisen suorittaa vasta kunta tehdessään päätöstä tukihakemuksen hylkäämisestä.

1) Tuet, joiden hakemuksia hylkääminen koskee: EU:n kokonaan rahoittamat suorat tuet (perustuki, viherryttämistuki, peltokasvipalkkio, nuoren viljelijän tuki, nautapalkkio, lypsylehmäpalkkio, lammas- ja vuohipalkkio), EU:n osarahoittamat tuet (ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, luonnonhaittakorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaus) sekä kansalliset pohjoiset hehtaarituet (osittain)

6 Läänineläinlääkäriin toimenpiteet

Läänineläinlääkäriin on tehtävä jokaisen tarkastuksen perusteella eläin- ja tilakohtaiset päätelmät (johtopäätökset) rekisteröinnin ja merkitsemisen valvonnasta. Valvonnan johtopäätökset kirjataan ID- valvontasovellusta käyttäen tietokantaan. Läänineläinlääkäriin on toimitettava tilalle johtopäätös valvonnan tuloksesta.

Jos valvonnan tulokseen ei liity rajoittavia määräyksiä yksittäisille eläimille, pitopaikalle tai koko karjalle, riittää ilmoitukseksi raportti/tuloste läänineläinlääkäriin johtopäätökset - sivusta.

Jos valvonnan tulokseen liittyy rajoittavien määräysten antaminen yksittäisille eläimille tai pitopaikalle tai koko karjalle, voidaan tämä raportti liittää hallintopäätökseen, jolla siirtokielto asetetaan.

6.1 'LEL:n tulos'

Läänineläinlääkäri merkitsee tähän kohtaan eläinkohtaisen ID- valvontatuloksen:

1 = Kunnossa, ei huomautuksia

- Nautaeläimet, joiden status on 1 tai 2.

3 = Vakavia puutteita

- Nautaeläimet, joiden status on 3.

6.2 Läänineläinlääkäriin päätelmät (johtopäätökset) ID-valvonnasta

ID-sovellus tuottaa tähän kohtaan automaattisesti 'LEL:n tulos' –statusten perusteella pitopaikkakohtaisen valvontatuloksen:

1 = Kunnossa, ei huomautuksia

- Kaikkien pitopaikan nautaeläinten ”LEL:n tulos” on 1.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

3= Enintään 20 prosentilla pitopaikan nautaeläimistä on merkitsemisessä ja/tai rekisteröinnissä vakavia puutteita, ”LEL:n tulos” on 3.

4= Yli 20 prosentilla pitopaikan nautaeläimistä on vakavia puutteita merkinnässä ja rekisteröinnissä, jolloin rajoittavat määräykset annetaan pitopaikalle/ koko tilalle (Ka 494/98 art. 2.2).

Lisätietoja – kohtaan voi antaa perusteluja ja huomautuksia.

6.3 Läänineläinlääkäriin jatkotoimenpiteet

Jos ELY- keskuksen tarkastaja ei ole jättänyt väliaikaista siirtokieltoa koskevan hallintopäätöksen yhteydessä eläintenpitäjälle myös selvityspyyntöä, on läänineläinlääkäriin toimitettava selvityspyyntö eläintenpitäjälle saatuaan hallintopäätöksen tiedokseen.

Jos valvontakäynnillä on hallintopäätöksellä asetettu yksittäisiä eläimiä tai koko pitopaikkaa koskeva väliaikainen siirtokielto, tekee läänineläinlääkäri selvityksen saatuaan asiasta ratkaisun. Läänineläinlääkäri tekee ratkaisun siitä koskeeko asetettava siirtokielto ainoastaan eläinten siirtämistä pois pitopaikasta vai myös eläinten vastaanottamista pitopaikkaan. Hallintopäätös väliaikaisen siirtokiellon purkamisesta tai pysyvän siirtokiellon asettamisesta toimitetaan toimijalle ja tallennetaan Elite-sovellukseen. (Huom. Elitessä väliaikainen siirtokielto nimellä ’Selvityspyyntö’)

Läänineläinlääkäri muuttaa yksittäiselle eläimelle asetetun väliaikaisen siirtokiellon pysyväksi, jos ”LEL:n tulos” on 3 ja läänineläinlääkäriin päätelmä pitopaikkakohtaisesta valvonnan tuloksesta on 3 eikä eläinten pitäjän selvityspyyntöön antama vastine ole tyydyttävä, korjaavia toimenpiteitä ei ole tehty tai selvitystä ei ole annettu.

Läänineläinlääkäri muuttaa koko pitopaikkaa koskevan väliaikaisen siirtokiellon pysyväksi, jos läänineläinlääkäriin päätelmät pitopaikkakohtaisesta valvonnan tuloksesta on 4, eikä eläinten pitäjän selvityspyyntöön antama vastine ole tyydyttävä, korjaavia toimenpiteitä ei ole tehty tai selvitystä ei ole annettu.

Läänineläinlääkäriin on kuitattava (annettava loppupäivämäärä) eläimiin kohdistuvat selvityspyynnot Elitessä sen jälkeen, kun selvityspyynnössä mainittujen eläinten tilanne on kunnossa tai eläimiin kohdistetaan rajoittavat määräykset.

Tarkemmin hallinnollisista pakkokeinoista ja seuraamuksista joita voidaan tuomita MMMa:n (326/2015) rikkomisesta, säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) viidennessä luvussa.

6.3.1 Rikesanoma

Rikesanoma muodostuu, kun siirtokieltoon asetettu nautaeläin poistetaan pitopaikasta. Tämä sanoma toimitetaan automaattisesti asianomaiselle läänineläinlääkärille.

Läänineläinlääkäriin on ryhdyttävä rikkeen vakavuusasteen mukaisesti toimenpiteisiin.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Rangaistuksista, joita voidaan tuomita MMMa:n (326/2015) rikkomisesta, säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain viidennessä luvussa.

Jos rikesanomassa mainittu nautaeläin on myyty toiselle eläinten pitäjälle eloeläimeksi tai teurastettavaksi, tehdään poliisiviranomaiselle eläimen lähtötilan osalta tutkintapyyntö eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain perusteella annettujen rajoittavien määräysten rikkomisesta.

6.3.2 Jälkitarkastus

Jos tarkastuksessa on nautaeläinten merkitsemis- tai rekisteröintitilanteessa todettu virheitä tai puutteita, voi läänineläinlääkäri tarvittaessa määrätä (vrt. kohdat 4.4. Hallintopäätös eläimen/ eläinten väliaikaisesta siirtokiellosta ja 4.5. Selvityspyyntö), että ELY- keskuksen on tehtävä vähintään varsinaisessa tarkastuksessa puutteelliseksi todettuja eläimiä koskeva jälkitarkastus pääsääntöisesti viimeistään kuukauden kuluessa varsinaisesta tarkastuskäynnistä. Poikkeuksena voidaan kuitenkin pitää tilanteita, joissa eläin on ollut varmuudella tunnistettavissa yhdelläkin korvamerkillä, tällöin ei jälkitarkastusta tarvitse määrätä. Mikäli läänineläinlääkäriin valvonnan johtopäätös yhdenkin eläimen kohdalla on status 3 = vakavia puutteita, ID-sovellus ohjaa aina määräämään jälkitarkastuksen.

Jälkitarkastus voidaan tehdä nautarekisteristä varmentamalla, jos puute tai virhe on nautarekisteritiedoissa tai muussa tapauksessa tarkastus suoritetaan paikan päällä.

Jälkitarkastusta varten tulostetaan erillinen **jälkitarkastuspöytäkirja**. Pöytäkirjalle tulostuvat sovelluksesta vain perustarkastuksen 3-tason eläimet. Jälkitarkastuspöytäkirjaa ei pidä tulostaa ennen kuin perustallennus on valmis. Koska sovelluksessa ei ole aluehallintoviraston ja ELY-keskuksen välillä automaattista ilmoitusmenettelyä määrätyistä jälkitarkastuksista, aluehallintoviraston olisi muutoin hyvä varmistaa ELY-keskukseen (sähköpostiviesti, puhelin), mitkä pöytäkirjat olisivat valmiina edelleen käsittelyyn (→ esim. pöytäkirjannumeroluettelo).

7 Täydentävien ehtojen johtopäätökset

7.1 Valvontatiedot, täydentävät ehdot

Täydentävien ehtojen noudattamisessa tarkastellaan pöytäkirjalla kunkin eläimen saamia arvioita neljästä tarkastuskohdasta: "Nautarekisteri", "Nautaeläinluettelo" "Eläimen läsnäolo" ja "Merkitseminen". Lisäksi huomioidaan mahdolliset rekisteriin tehtyjen tapahtumailmoitusten viiveet.

Läänineläinlääkäri voi tehdä heti ID- valvonnan johtopäätösten teon jälkeen täydentävien ehtojen tarkastelun käsittelyssä olevalle valvonnan kohteelle. Mahdollisen jälkitarkastuksen tuloksia ei tarvitse odottaa, koska ne eivät vaikuta täydentävien ehtojen noudattamisen tulokseen. Jos tilalle on jätetty selvityspyyntö (kts. ohjeen kohdat 4.4 ja 4.5), selvityspyyntöön annettu, asiaa koskeva selvitys voidaan ottaa huomioon kokonaisarviota tehtäessä. Tietojen tallentaminen on mahdollista vain, jos valvontakohteen perustarkastuksen johtopäätökset on tallennettu.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Kun tiedot on tallennettu sovellukseen, ELY- keskuksen koordinaattori yhdistää tämän johtopäätöksen saman tilan muihin täydentävien ehtojen valvontatietoihin lopullisen sanktioprosentin määrittämiseksi. Koordinaattorilla on lisäksi vielä tässä vaiheessa mahdollisuus muuttaa ehdotettua sanktioprosenttia.

7.2 Säädösten noudattaminen –arvio

Sovellus ottaa huomioon kaikki perustarkastuksessa jaetut 1-, 2- ja 3-arvot. ID-valvonnassa annettuja lieviä puutteita ('2 → 1') ei siis oteta huomioon 'kunnossa olevina', mutta jos 2-arvoja on jaettu kaikkiaan korkeintaan 20 %, sanktiota ei anneta. Prosenttimäärä lasketaan kaikista jaetuista arvoista, ei eläintä kohti. Toisin sanoen: 10 eläimen pitopaikassa, kun kukin eläin saa neljä numeroa (joista korkein eli huonoin arvo jää yksilön tulokseksi → status), tämä raja ylittyy, kun kaikkiaan tarkastuskohteessa on annettu enemmän kuin 8 kakkosta; $20\% = 100 \cdot 8 / (10 \cdot 4)$.

Jos tarkastuksessa on annettu myös kolmosia, kakkosten suurempikaan määrä ei vaikuta mitenkään sanktiota lisäävästi. Kolmosten osalta on syytä ottaa huomioon, että jos yksittäinen eläin ei ole valvontahetkellä pitopaikassa ja sen ilmoittaminen on laiminlyöty, sovellus johtaa tästä laiminlyönnin kolmeen säädöksen osioon (rekisteri, eläinluettelo, ilmoittaminen), mikä puolestaan voi harhauttaa laiminlyönnin suuruutta arvioitaessa.

Ilmoitusviiveiden huomioiminen seuraamusten arvioinnissa

Vuodesta 2013 alkaen tulee täydentävien ehtojen seuraamusta arvioitaessa ottaa huomioon myös tilan ilmoitusviiveet. Ilmoitusviiveitä tarkastellaan kalenterivuoden alusta havaintopöytäkirjan tulostamishetkeen.

Ilmoitusviiveet tapahtumailmoituksittain löytyvät ID- sovelluksesta 'Rekisteröityminen –välilehden' alta omana välilehtenään 'Ilmoitusviiveet'. Vastaavat tiedot ilmoitusviiveistä löytyvät myös havaintopöytäkirjan sekä johtopäätöspöytäkirjojen lopusta.

Ilmoitusviiveiden vaikutusta täydentävien ehtojen seuraamusta arvioitaessa tarkastellaan arvioimalla havaitun rikkeen vakavuutta, laajuutta ja kestoja. Vuodesta 2017 alkaen täydentävien ehtojen noudattamisen arvioinnissa ilmoitusviiveiden tilanteen voidaan todeta olevan kunnossa myös niissä tapauksissa joissa viiveitä on havaittavissa, mutta viiveiden laajuus, vakavuus ja kesto arvioidaan vähäisiksi ja viiveiden voidaan todeta aiheutuneen inhimillisistä erehdyksistä. Ilmoitukset on lisäksi pitänyt tehdä ennen valvonnasta ilmoittamista eli valvonnasta ilmoittamisen jälkeen mahdollisesti myöhässä tehtyihin ilmoituksiin inhimillistä erehdystä ei voida soveltaa.

Mikäli tilalla on valvontahetkellä ollut havaittavissa vakavia puutteita eläintenpidossa tai tilanpidossa, inhimillisen erehdyksen huomioon ottaminen ei ole mahdollista. Tilanpitoon liittyvillä vakavilla puutteilla tarkoitetaan tässä sellaisia puutteita, jotka ovat valvontakäynnillä havaittavissa, ja joiden osalta katsotaan tarpeelliseksi laajentaa valvontaa tai ilmoittaa havaituista puutteista toiselle, asianomaiselle viranomaiselle. Tarkastaja on ottanut kantaa tilalla tehtävään tilanteen kokonaisarviointiin rastittamalla pöytäkirjan sivulla 2 kohdassa 'Ilmoittaminen' 'kyllä' tai 'ei' valvontakysymykseen; 'Täydentävät ehdot: Onko tilakäynnin havaintojen perusteella ilmoitusviiveiden arvioinnissa mahdollista soveltaa inhimillistä erehdystä?'

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Vastausvaihtoehdot ovat: 'kyllä, tilakäynnillä ei havaittu vakavia puutteita eläintenpidossa tai tilanpidossa' ja 'ei, tilakäynnillä havaittiin vakavia puutteita eläintenpidossa ja/ tai tilanpidossa'. Vastaava tieto on tallennettu ID-sovellukseen; 'rekisteröityminen' –välilehti → 'kaikkien ilmoitusten keskiarvot'.

Tarkastaja on kirjannut tilakäynnillä tiedot viiveiden taustalla olleista mahdollisista inhimillisistä syistä pöytäkirjalle (kohta 'Lisätietoja ilmoittamisesta' tai 'Lisätietoja valvonnan havainnoista') mikäli eläintenpitäjä tällaisia seikkoja on esille tuonut. Tässä tarkoitettuja inhimillisiä syitä voivat olla esimerkiksi kriittiset sesonkiluontoiset kasvinviljely- ja kotieläintalouden työt (muun muassa kylvöaika, sadonkorjuuajat, poikimakausi), eläinten hoidosta tai rekisteri-ilmoitusten teosta vastaavan henkilön lyhytaikainen työkyvyttömyys tai perheenjäsenen sairastuminen, yllättävät tekniset häiriöt ja viat tai tilalla tapahtunut onnettomuus; esim. tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava. Jos ilmoitusviiveiden inhimillisiä syitä ei ole pöytäkirjalle kirjattu, inhimillistä erehdystä ei voida seuraamusarvioinnissa soveltaa vaikka ilmoitusviiveet muuten arvioitaisiinkin hyvin vähäisiksi. Mikäli ilmoitusviiveitä on vain yksi (1) kappale, se voidaan kuitenkin aina tulkita inhimillisen erehdyksen piiriin kuuluvaksi. Mikäli inhimillistä erehdystä seuraamusarvioinnissa sovelletaan, sovelluksen kohtaan "ilmoitusviiveiden arvio" tallennetaan laajuudeksi, vakavuudeksi ja kestoksi kuhunkin kohtaan '-' ja rastitetaan lisäksi kohta 'sovellettu inhimillistä erehdystä'. Lopputulos ilmoitusviiveiden arvioinnin osalta on siis tällöin "kunnossa". Merkitsemisen ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnan lisätietoihin on hyvä kirjata eläintenpitäjälle tiedoksi, että havaittujen ilmoitusviiveiden seuraamusarvioinnissa on sovellettu inhimillistä erehdystä.

Ilmoitusviiveissä inhimillistä erehdystä voidaan soveltaa tilalla aina, kun sen kriteerit täyttyvät, myös peräkkäisinä vuosina.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

 Taulukko 1. Ilmoitusviiveiden arviointi; laajuus, vakavuus ja kesto.
 (ilmoitus = yhden eläimen yksi tapahtuma)

Laajuus (rajoittuvatko laiminlyönnin vaikutukset kyseiseen maatalaan vai vaikuttavatko ne laajemmalle alueelle)	vakavuus (laiminlyönnin merkittävyys suhteessa noudatettavan ehdon tavoitteisiin)	Kesto (aika, jonka laiminlyönnin aiheuttamat vaikutukset kestävät ja mahdollisuudet saada vaikutus loppumaan kohtuullisin keinoin)	Seuraamus
vähäinen laiminlyönti joka johtunut inhimillisistä erehdyksistä *), valvontahetkellä tilalla ei ole ollut havaittavissa vakavia puutteita eläinten pidossa tai tilanpidossa, laiminlyönti ei aiheuta välitöntä vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle	vain yksi (1) myöhästynyt ilmoitus	ei viivepäivien enimmäismäärää	Inhimillinen erehdys (= kunnossa)
	myöhästyneitä ilmoituksia 2-7 kpl ja enintään 7 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	kaikki yksittäiset ilmoitusviiveet enintään 7 päivää, ilmoitukset tullut tehdä ennen valvonnasta ilmoittamista	
vähäinen laiminlyönti joka ei aiheuta välitöntä vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle, viiveitä esim. vain yhdessä tapahtumassa tai myöhästyneiden ilmoitusten määrä vähäinen tilan eläinmäärään nähden	myöhästyneitä ilmoituksia enintään 10 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveet pääsääntöisesti lyhyitä	varhainen varoitus (0)
tavanomaista vähäisempi laiminlyönti; viiveitä esim. muutamissa erillisissä tapahtumissa (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat), ei merkittävää vaikutusta eläinten jäljitettävyyteen	myöhästyneitä ilmoituksia yli 10 % mutta alle 20 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveet pääsääntöisesti melko lyhyitä	1 %
tavanomainen laiminlyönti; viiveitä voi olla useissa eri tapahtumissa (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat), jonkin verran vaikutusta eläinten jäljitettävyyteen	myöhästyneitä ilmoituksia vähintään 20 % mutta alle 40 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveiden pituuksissa voi olla jonkin verran ilmoituskohtaista vaihtelua	3 %
vakava laiminlyönti jolla laajaa vaikutusta; viiveitä merkittävässä määrässä ilmoituksista ja/ tai viiveet koskevat useita eri tapahtumia (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat)	myöhästyneitä ilmoituksia vähintään 40 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	ilmoitusviiveissä voi olla huomattavan pitkiä viiveitä	5 %

*) Esimerkiksi kriittiset sesonkiluontoiset kasvinviljely- ja kotieläintalouden työt (muun muassa kylvöaika, sadonkorjuuajat, poikimakausi), eläinten hoidosta tai rekisteri-ilmoitusten teosta vastaavan henkilön lyhytaikainen työkyvyttömyys tai perheenjäsenen sairastuminen, yllättävät tekniset häiriöt ja viat tai tilalla tapahtunut onnettomuus; esim. tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava. Mikäli havaittu vain yksi (1) myöhästynyt ilmoitus, se voidaan aina tulkita inhimilliseksi erehdykseksi.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

- o seuraamusehdotuksen ollessa 3 % tai 5 %: jos viiveet pääsääntöisesti enintään 7 päivän pituisia eikä tilalla havaittu muita puutteita → seuraamusehdotusta voidaan alentaa, esim. 3 % → 1 % (kts. kohta 7.3.)
- o seuraamusehdotuksen ollessa varhainen varoitus, 1 % tai 3 %: jos viiveet huomattavan pitkiä (esim. yli 30 päivän pituisia) → seuraamusehdotusta voidaan korottaa (kts. kohta 7.3.)

Taulukko 2. Ilmoitusviiveiden arvioinnin tallennus ID-sovellukseen

Arvio	Tallennus	
	'ilmoitusviiveiden arvio' -rastitus	'ilmoitusviiveiden laajuus/ vakavuus/ kesto' -kentät
Kunnossa; ilmoitusviiveitä ei havaittu	'kunnossa'	
Kunnossa; viiveitä on havaittu mutta tapauksessa voidaan soveltaa inhimillistä erehdystä	'kunnossa' ja 'sovellettu inhimillistä erehdystä'	alasetoalikoista: laajuus -/ vakavuus -/ kesto -
Varhainen varoitus	'laiminlyönti'	alasetoalikoista: laajuus '0'/ vakavuus '0'/ kesto '0'
Seuraamus 1 %, 3 % tai 5 %	'laiminlyönti'	alasetoalikoista: taulukon 1 sarakkeen 'seuraamus' mukaiset numeeriset arvot

Ilmoitusviiveiden mahdollista seuraamusta arvioitaessa tulee huomioida tilan muiden valvontakohteiden mahdolliset seuraamusehdotukset täydentävien ehtojen taulukkoon. Ilmoitusviiveet eivät siis ole osana ID- valvontasovelluksen automaattista seuraamuskenttää. Ilmoitusviiveistä aiheutuva seuraamusehdotus, eli ilmoitusviiveiden arvioinnin vakavuus/ laajuus/ kesto -kenttien suurin numeerinen arvo, merkitään myös samana arvona valvonnan kokonaisarvion 'vakavuus'-kenttään.

Esim. täydentävien ehtojen laskenta ehdottaa ID- sovelluksen kenttiin 'laajuus' 1, 'vakavuus' 1, 'kesto' 1, mutta tilan kalenterivuoden alusta lukien tehtyjen rekisteri-ilmoitusten viiveiden arviointi johtaa 3 % seuraamukseen, joka tallennetaan lisäksi valvonnan kokonaisarvion 'vakavuus -kenttään'.

Mikäli kuitenkin automaattisen laskennan ehdottama, muiden valvonnan osa-alueiden 'vakavuus' -arviointi on suurempi kuin ilmoitusviiveiden kokonaisarvio, ei viiveiden erillisarviota tällöin siirretä kokonaisarvion 'vakavuus' -kenttään, mutta ilmoitusviiveet otetaan kuitenkin huomioon kokonaisarvion määrittelyssä.

Täydentävien ehtojen kokonaisarvioksi ehdotetaan suurinta kaikista automaattisen laskennan ehdottamista arvoista (ID- sovelluksessa kentät 'laajuus', 'vakavuus' ja 'kesto') ja ilmoitusviiveiden mahdollisesti aiheuttamasta seuraamuksesta.

Lisätietoihin on lisäksi aina kirjattava, mikäli täydentävien ehtojen seuraamusehdotus (kokonaisarvio) on aiheutunut tilan ilmoitusviiveistä.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

7.3 Täydentävien ehtojen laiminlyönti

Valitsemalla sovelluksesta kohdan 'Laiminlyönti' avautuu mahdollisuus arvioida laiminlyönnin merkittävyyttä eli laajuutta, vakavuutta, kestoa, tahallisuutta ja toistuvuutta. Sovellus ehdottaa kuhunkin kohtaan arvoja sanktioprosenteiksi ja niiden perusteella myös kokonaisarviota.

Läänineläinlääkärillä on oikeus muuttaa tätä ehdotusta yhden seuraamusluokan verran suuntaan tai toiseen perussanktioprosentista, joka on 3 (1 ← 3 → 5). Sovellus ehdottaa kokonaisarvioksi joko 0 %, 1 %, 3 % tai 5 %.

Laiminlyöntitapauksissa läänineläinlääkäri siirtää johtopäätöspöytäkirjalle sovelluksesta arvot laajuudelle, vakavuudelle ja kestolle. Arvot merkitään pöytäkirjan toiselle sivulle niille varattuihin kohtiin. Tahallisuuden osalta merkitään Kyllä / Ei. Myös toistuvuuden suhteen kirjataan pöytäkirjalle Kyllä / Ei, ja lisäksi toistuvuusarvokenttään merkitään arvo joka kertaantuu kolmella (kpl. 7.3.4. Toistuvuus). Korkein laajuudelle, vakavuudelle ja jatkuvuudelle annettu prosentti on se prosentti, jota läänineläinlääkärin tulee ehdottaa ID –sovelluksen kokonaissanktioprosentti – kentässä valvonnan kokonaissanktioksi, ellei valvonnassa havaittu tahallisia tai toistuvia laiminlyöntejä. Johtopäätöspöytäkirjassa tämä prosentti merkitään kohtaan kokonaissanktio -%, joka on tehdystä valvonnasta aiheutuva ehdotus seuraamusprosentiksi ehdonalalle "Kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys".

Koko "Kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys" -ehdonalan prosenttia ei voida merkitä mihinkään, koska tilalla voidaan tehdä muitakin ehdonalan valvontoja (kasvinsuojeluaineiden valvonta, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, eläinlääkkeiden/kasvinsuojeluaineiden jäämävalvonta, maidon/munantuotantotilojen hygienia, siipikarjatilojen salmonellavalvonta, eläintautien ilmoittamisvelvollisuuden noudattaminen, sisämarkkinakaupan ja tuonnin valvonta, rehuvalvonta), jotka vaikuttavat koko ehdonalan prosenttiin.

Lopullinen seuraamusprosentti selviää vasta, kun tilan kaikki täydentävien ehtojen valvonnat on saatu suoritettua. Laskusäännöistä on kerrottu kuulemiskirjeen liitteessä.

Lisätietokenttään tulee aina antaa lisäksi selitys seuraamusprosentin muodostumisesta, ja etenkin sovelluksen ehdottaman prosentin muuttamisesta.

7.3.1 Kuuleminen

Vuodesta 2009 alkaen on sellaiselle viljelijälle, jolle läänineläinlääkäri ehdottaa sanktioprosenttia, pitänyt antaa mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa. Aitasta (kohdasta täydentävät ehdot/viljelijän kuuleminen täydentävien ehtojen valvonnoissa havaituista laiminlyönneistä) löytyy eri tilanteisiin soveltuvia kuulemiskirjeen pohjia. Kuulemisen yhteydessä viljelijälle toimitetaan myös kuulemiskirjeen liite, jossa on selvitys siitä, miten sanktioprosentti lasketaan silloin kun tilaa koskee useampi kuin yksi täydentävien ehtojen valvonta. Kuulemiskirje ja sen liite toimitetaan tilalle samalla kun viljelijälle toimitetaan johtopäätöspöytäkirja. Kuulemiskirjeeseen annetaan kahden viikon määräaika.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

ELY- keskuksen koordinaattori kuulee lisäksi viljelijää niissä tapauksissa kun kyseessä on tahallinen laiminlyönti tai kun koordinaattori aikoo korottaa ehdotettua sanktioprosenttia. Kuulemiselle tulee varata aikaa vähintään kaksi viikkoa, määräaika voi myös tarvittaessa lisätä. Kuulemiskirjeeseen annettu vastine osoitetaan valvojalle. Viljelijän vastineen tekemättä jättäminen ei estä asian käsittelyä. Kuulemiskirjeen liitteessä on lisää tietoa laiminlyöntien kirjaamisesta.

7.3.2 Täydentävien ehtojen seuraamusten tallentaminen sovellukseen

Kun tilalle perustarkastuksen havaintojen perusteella tulee täydentävien ehtojen seuraamus, valitaan täydentävät ehdot välilehdeltä tallennustilanteeksi 'Kesken' (oletuksena) ja painetaan alla olevaa 'Tallenna'- painiketta. Kuulemiskirjeen vastineen saapumisen jälkeen voidaan näin tarvittaessa muuttaa ehdotettuja prosentteja. Tämän jälkeen valitaan tallennustilanteeksi 'Valmis' ja painetaan jälleen 'Tallenna'- painiketta, jolloin tallennetut tiedot muuttuvat tukisovelluksen osalta luettaviksi ja käytettävissä oleviksi. Jos valvonnan osalta ei seuraamuksia tule, tai viljelijän kuulemiskirjeeseen antama vastine ei aiheuta muutoksia, valitaan tällöin myös tallennustilanteeksi 'Valmis' ja tallennetaan.

7.3.3 Varhaisvaroitustilastuksen mukainen vähäinen laiminlyönti

Vuodesta 2015 alkaen voidaan eläintenpitäjälle antaa ilmoitus varhaisvaroitustilastuksen mukaisesta täydentävien ehtojen vähäisestä laiminlyönnistä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1306/2013, art. 99). Vähäisestä laiminlyönnistä ei aiheudu eläintenpitäjälle seuraamusta jos laiminlyönti korjataan annetussa määräajassa. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnassa vähäisen laiminlyönnin korjaamiselle annetaan kahden viikon määräaika. Jos myöhemmässä, kolmen kalenterivuoden aikana tehtävässä tarkastuksessa havaitaan, että laiminlyöntiä ei ole korjattu, tulee laiminlyönnistä vähintään 1 % seuraamus alkuperäiseen havaintovuoteen ja toistuvan laiminlyönnin seuraamus sille vuodelle jolloin havainto todettiin (vähintään 3 x 1 %).

Varhainen varoitus voidaan antaa uudelleen samasta laiminlyönnistä, jos varhaisvaroitusta ei ole annettu edellisen kolmen kalenterivuoden aikana.

Esimerkki: Tilalle on annettu varhaisvaroitusta vähäisestä laiminlyönnistä. Seuraavassa tarkastuksessa on todettu, että vähäinen laiminlyönti on korjattu annetussa määräajassa. Sama vähäinen laiminlyönti havaitaan kuitenkin uudelleen kolmen kalenterivuoden aikana ensimmäisestä havainnosta. Tällöin ei voi antaa varhaisvaroitusta, vaan annetaan 1 %:n seuraamus.

Varhaisvaroitustilastusta ei voida soveltaa laiminlyönteihin, joista aiheutuu välitön vaara kansanterveydelle tai eläinten terveydelle. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin osalta ilmoitus vähäisestä laiminlyönnistä voidaan antaa niissä tapauksissa, kun ID-valvontasovelluksen laskenta ehdottaa seuraamukseksi nollaa (0), tai kun läänineläinlääkäri päätyy alentamaan ehdotettua seuraamusta nollan arvoiseksi. Valvontasovellukseen varhaisvaroitustilastuksen mukaisesta vähäisen laiminlyönnin ilmoituksesta jätetään kokonaisarviokenttään merkinnäksi nolla (ns. vanha nolla).

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Vuodesta 2016 alkaen ID –valvontasovelluksen täydentävien ehtojen välilehdellä on varhaisvaroituksen toistuvuuteen liittyen 'takautuvuus –kenttä'. Niissä tapauksissa kun varhaiseen varoitukseen liittyvää toistuvuutta ilmenee, tallennetaan rasti kyseiseen kenttään. Vastaava tieto tulee näkyviin myös johtopäätöspöytäkirjan täydentävien ehtojen seuraamus sivulle. Kyseinen tieto ei siirry automaattisesti ELY –keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattorin tietoon, joten tieto varhaisvaroituksen takautuvasta laiminlyönnistä tulee saattaa myös ELY –keskuksen tietoon.

Ilmoituksen eläintenpitäjälle lähettää Aluehallintoviraston läänineläinlääkäri oman alueensa ELY- keskuksen valvontojen osalta. Eläintenpitäjälle lähetettävä vähäisen laiminlyönnin arviointilomake löytyy Eviranetistä, paikasta Kokonaisuudet → Täydentävät ehdot → Yhteiset.

7.3.4 Toistuvuus

Jos kolmen kalenterivuoden aikana tuottaja laiminlyö enemmän kuin yhden kerran eläintensä rekisteröinti- ja merkintäsäädösten noudattamista, valvonnassa annettu sanktioprosentti korottuu. Kerroin on 3 (3 % → 9%). Toistuvuuskertoimen käyttöönoton edellytys on, että aiemmasta laiminlyönnistä on annettu eläintenpitäjälle selvitys ja hänelle on annettu tilaisuus korjata tilanne. Jos toistuvien laiminlyöntien kohdalla saavutetaan 15 % seuraamus, on tuottajalle ilmoitettava, että jos sama säännösten noudattamatta jättäminen vielä havaitaan, katsotaan viljelijän toimineen tahallisesti. Tällöin seuraamusprosentti voi nousta jopa 100 %:iin. Huomautuskirjeen lähettää ELY- keskuksen koordinaattori.

Ensimmäisen toistuvuuden yhteydessä laiminlyönti on arvioitava aina kyseisen valvontavuoden säädösten ja valvontaohjeiden mukaisesti aiemmin todetusta samasta laiminlyönnistä riippumattomana, omana itsenäisenä laiminlyöntinään. Arvio tallennetaan sovelluksen 'toistuvuus' –kenttään.

Tallennettaessa toistuvuutta ID –valvontasovellukseen laitetaan täydentävät ehdot – välilehden 'kokonaisarvio –kenttään' arvoksi (valikosta) viiva. Vastaavasti niissä laiminlyönti tapauksissa kun tilalla ei ole havaittu toistuvuutta tallennetaan 'toistuvuus –kenttään' arvoksi (valikosta) viiva.

Ensimmäinen toistuvuus

Ensimmäisestä toistuvuudesta on kyse silloin, kun samalla tilalla havaitaan sama rike toistamiseen kolmen kalenterivuoden ajanjakson aikana. Toistuvuuden aiheuttaman väärinkäytöksen on siis oltava täysin sama kuin tilalla aiemmissa valvonnoissa ilmennyt väärinkäytös. Toistuvuutta ei siis aiheuta esim. tilanne, jossa samalle tilalle edellisenä vuonna tehdyssä valvonnassa seuraamuksia on aiheuttanut puutteet nautaeläinluettelossa, ja seuraavana vuonna samalla tilalla tehdyssä valvonnassa seuraamuksia on tullut korvamerkkien puutteiden johdosta.

Kun laiminlyönti toistuu ensimmäisen kerran, se arvioidaan omana itsenäisenä laiminlyöntinään tämän ohjeen mukaisesti ja kokonaisarvioksi muodostuu tämä seuraamus kolminkertaisena. ID- valvontasovellukseen merkitään ensimmäisen toistuvuuden ollessa kyseessä täydentävät ehdot - välilehden 'toistuvuus-kenttään' väärinkäytöksen aiheuttama seuraamusprosentti valvontavuoden säädösten ja

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

valvontaohjeiden mukaisesti arvoituna. Kyseistä prosenttilukua ei siis kerrota itse, vaan prosenttiluku kertaantuu kolmella järjestelmän toimesta.

Jos tilalle on aiempina vuosina tehty useampia eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontoja on syytä käydä tarkistamassa, onko mahdollinen seuraamus todella toistuva. Edellisen kahden vuoden valvonta-ajot, joilla kyseisellä tilalla on ollut laiminlyöntejä, näkyvät saman välilehden alareunassa. Jos tila on aiempina vuosina saanut seuraamuksia valvonnoista näkyvät nämä seuraamusprosentit edellä mainittujen edellisten valvonta-ajojen vieressä. Tällöin on siis syytä käydä tarkistamassa, onko kyseessä toistuvuus, eli onko samalla tilalla ollut edeltävien kahden vuoden aikana täysin vastaava väärinkäytös, josta tilalle on aiheutunut seuraamus.

Toinen toistuvuus

Toinen toistuvuus on kyseessä silloin, kun samalla tilalla havaitaan kolmannen kerran täysin sama väärinkäytös, josta tilalle aiheutuu seuraamus. Kyseessä on toinen toistuvuus silloinkin, vaikka ensimmäisestä tilalle aiheutuneesta toistuvuudesta on kulunut aikaa jo kaksi vuotta. Ts. toistuvuus-käsite ”nollaantuu” vasta, kun samalla tilalla ei kahteen peräkkäiseen vuoteen ole havaittu täysin samaa väärinkäytöstä.

Toisen toistuvuuden ollessa kyseessä käytetään edellisen toistuvuuden arvon kertojana lukua kolme. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esim. edellä mainitussa tapauksessa ensimmäisen toistuvuuden jälkeen seuraamusprosentti 3 kerrotaan jälleen kolmella, jolloin saadaan siis toiseksi toistuvuudeksi $3 \times 3 = 9 \%$.

ID- valvontasovelluksen ’toistuvuus’ -kenttään siirretään siis toisen toistuvuuden ollessa kyseessä se luku, jonka tila on saanut ensimmäisestä toistuvuudesta. Lukua ei siis kerrota itse, vaan luku kertaantuu kolmella automaattisesti siirtämisen jälkeen (kertaantuminen tapahtuu sovellusten välillä, ei näy ID- sovelluksessa). Toisen toistuvuuden yhteydessä siirrettävä luku voi siis käytännössä olla joko 3 tai 9. (taulukko 3). Jos tilalle on jo ensimmäisen toistuvuuden yhteydessä annettu 15 % seuraamus ($5 \% \times 3$), tulkitaan tilanne toisen toistuvuuden yhteydessä tahalliseksi. Tällöin sovelluksessa valitaan ’Tahallisuus –kenttään’ Kyllä ja valitaan ’Kokonais – arvio’ kentästä seuraamukseksi vähintään 15 %. ’Toistuvuus –kenttään’ tallennetaan tällöin viiva. Kyseinen siirrettävä luku löytyy edelleen saman välilehden alareunasta, josta löytyvät kahden edellisen vuoden laiminlyönnin saaneet tapaukset, sekä niistä tilalle aiheutunut seuraamusprosentti.

Tietääkseen, onko kyseessä mahdollisesti jo toinen toistuvuus, on jälleen tarvittaessa selvitettävä tarkemmin tilalle aiempien kahden vuoden aikana tehtyjen valvontojen havainnot. Tämä siis siinä tapauksessa, että huomataan tilan jo aiemmin saaneen seuraamuksia edellisen vuoden ID- valvonnoissa.

Kolmas toistuvuus

Kolmas toistuvuus on kyseessä silloin, kun samalla tilalla havaitaan neljännen kerran täysin sama väärinkäytös, josta tilalle aiheutuu seuraamus. Myös kolmannen toistuvuuden yhteydessä kyseinen siirrettävä luku löytyy sovelluksesta saman välilehden alareunasta, kuten todettu edellä ensimmäisen ja toisen toistuvuuden yhteydessä. Edelleenkin kyseistä ’toistuvuuskenttään’ siirrettävää lukua ei kerrota itse, vaan siirrettävä luku kertaantuu kolmella automaattisesti siirron jälkeen. Kolmannen toistuvuuden yhteydessä kyseinen siirrettävä luku voi käytännössä olla

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

vain 9, muussa tapauksessa tulkitaan laiminlyönti tahalliseksi kun 15 % seuraamusraja on saavutettu. Tällöin tallennus menee kuten edellä toisen toistuvuuden yhteydessä ohjeistettu.

Jos väärinkäyttö on ensimmäisenä valvontavuotena katsottu tahalliseksi, on tällöin toistuvuuden ollessa kyseessä seuraamusprosentti automaattisesti 100. Koordinaattorin on kuitenkin mahdollista alentaa tätä prosenttia.

Ensimmäisenä vuonna annettu seuraamus	Ensimmäinen toistuvuus		Toinen toistuvuus		Kolmas toistuvuus	
	tallennus	seuraamus	tallennus	seuraamus	tallennus	seuraamus
0	-	0	-	0	-	0
1	1	1 * 3 = 3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 -> 15 (max)
3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 (max)	15	Tahallinen 15-100
5	5	5 * 3 = 15	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100
Tahallinen	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100

Taulukko 3. toistuvuuden arvot

vuonna annettu seuraamus	2016 Ensimmäinen toistuvuus		Toinen toistuvuus	
	tallennus	seuraamus	tallennus	seuraamus
0	-	0	-	0
1	1	1 * 3 = 3	3	3 * 3 = 9
3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 -> 15 (max)
5	5	5 * 3 = 15	Tahallinen	15-100
Tahallinen	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100

Taulukko 4. toistuvuuden arvot

vuonna annettu seuraamus	2017		2018 ensimmäinen toistuvuus	
	tallennus	seuraamus	tallennus	seuraamus
0	-	0	-	0
1	1	1 * 3 = 3	1	1 * 3 = 3
3	3	3 * 3 = 9	3	3 * 3 = 9
5	5	5 * 3 = 15	5	5 * 3 = 15
Tahallinen	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100

Taulukko 5. toistuvuuden arvot

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

7.4 Johtopäätöspöytäkirjan kopion toimittaminen AVI:sta ELY-keskuksen koordinaattorille

Pöytäkirjan kopio (myös skannattu versio käy) on toimitettava ELY –keskuksen koordinaattorille kuukauden kuluessa sen valmistumisesta. Jos valvonnassa ei ole havaittu laiminlyöntejä, riittää, että tallennukset ID -sovellukseen tehdään kuukauden kuluessa pöytäkirjan valmistumisesta. Näissä tapauksissa pöytäkirjojen kopioita ei siis lähetetä ELY –keskuksiin.

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta - nautaeläimet

Liite 1

Substanssivalvonnan kulku, kun tilalla todetaan eläinten merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä vakavia puutteita
